

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

**ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ,
УПРАВЛІННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**



**Полтава
2019**

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)**

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ**

**ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ,
УПРАВЛІННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**

**ПОЛТАВА
ПУЕТ
2019**

Друкується відповідно до наказу по університету № 135-Н від 20 серпня 2019 р.

Редакційна колегія:

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д. і. н., професор, ректор Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ).

Заступник головного редактора – **С. В. Гаркуша**, д. т. н., професор, проректор з наукової роботи ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. М. Бобух**, д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземної мов та перекладу ПУЕТ.

Відповідальний редактор:

К. Ю. Вергал, к. е. н., доцент директор Інституту економіки, управління та інформаційних технологій ПУЕТ.

Члени редакційної колегії:

О. О. Ємець, д. ф.-м. н., професор (за спеціальністю Комп'ютерні науки), завідувач кафедри математичного моделювання та соціальної інформатики ПУЕТ;

В. В. Карцева, д. е. н., професор (за спеціальністю Фінанси, банківська справа і страхування), завідувач кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ;

Т. А. Костишина, д. е. н., професор (за спеціальністю Публічне управління та адміністрування), завідувач кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії;

В. А. Кулик, д. е. н., доцент (за спеціальністю Облік і оподаткування), завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ПУЕТ;

Г. В. Лаврик, д. ю. н., професор (за спеціальністю Публічне управління та адміністрування), завідувач кафедри правознавства ПУЕТ;

Т. В. Онішко, д. і. н., професор (за спеціальністю Інформаційна, бібліотечна та архівна справа), завідувач кафедри документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах ПУЕТ;

Л. М. Шимановська-Діаніч, д. е. н., професор (за спеціальністю Менеджмент), завідувач кафедри менеджменту ПУЕТ.

Збірник наукових статей магістрів. Інститут економіки, управління та інформаційних технологій. – Полтава : ПУЕТ, 2019. – 504 с.

ISBN 978-966-184-361-4

У збірнику представлено результати наукових досліджень магістрів спеціальностей: Інформаційна, бібліотечна та архівна справа освітня програма «Документознавство та інформаційна діяльність»; Комп'ютерні науки освітня програма «Комп'ютерні науки»; Менеджмент освітня програма «Менеджмент та адміністрування»; Облік і оподаткування освітня програма «Облік і аудит»; Фінанси, банківська справа і страхування освітня програма «Фінанси і кредит»; Публічне управління та адміністрування освітні програми «Публічне адміністрування» та «Міське самоврядування»; Економіка освітня програма «Управління персоналом та економіка праці».

УДК 33+3.077+004](062.552)

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.
Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено*

Коломієць М. П. Порушення обмежень щодо суміщення і сумісництва з іншими видами діяльності як підстава адміністративної відповідальності публічних службовців: проблемні питання нормативної реалізації та можливі варіанти їх вирішення	411
Кривченко М. А. Сучасні аспекти ефективності управлінських рішень на державному та місцевому рівні	417
Малигіна Н. Г. Публічне управління в контексті розвитку суспільства в сучасних умовах.....	421
Манзик В. В. Потенційні шляхи усунення проблем законодавчого регулювання діяльності благодійних та волонтерських організацій.....	426
Неборак В. С. Членство в молодіжних та дитячих громадських організаціях	432
Савельєв Д. В. Правовий статус та організація діяльності працівників служби судових розпорядників.....	438

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Освітня програма «Місьцеве самоврядування»

Денна форма навчання

Гур'янов А. М. Функції та роль місцевого самоврядування в системі публічного управління.....	444
Коваленко А. А. Концепції та теорії місцевого самоврядування	449
Кругляк О. В. Ресурсне забезпечення територіальної громади	453

Заочна форма навчання

Вільчинська В. В. Структура соціально-економічного потенціалу територіальної громади.....	458
Клочко С. О. Місьцеве самоврядування як елемент громадянського суспільства	463
Тригубенко Л. І. Інституційне середовище розвитку територіальної громади.....	469

свою складну ієрархічну будову, компонентну основу якої складає природно-ресурсний, людський та інфраструктурний потенціал, а їх формування та реалізація відбувається під впливом детермінант внутрішнього і зовнішнього середовища, а також соціальних, економічних, правових та політичних умов. Перелічені фактори здійснюють прямий та опосередкований вплив на функціонування громад, що, в свою чергу визначає потенціал їх розвитку. Загалом процес розвитку громади охоплює соціальний розвиток і економічний розвиток, що є засобом досягнення першого. У сучасних умовах економіки знань та підвищення в ній ролі людини саме на рівні територіальної громади може відбуватися максимальна реалізація потенціалу з метою забезпечення розвитку.

Список використаних інформаційних джерел

1. Пітюлич М. М. Потенціал територіальної громади: особливості формування і розвитку / М. М. Пітюлич, К. С. Машіко, К. М. Кудак, М. М. Пауш // Молодий вчений. – 2016. – № 4 (31). – С. 155–160.
2. Кузьмин В. М. Структурування потенціалу територіальної громади / В. М. Кузьмин, Х. В. Сусяк // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2015. – Вип. 11. – С. 177–180.
3. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг : навч. посіб. / [Г. А. Борщ, В. М. Вакуленко, Н. М. Гринчук, Ю. Ф. Дехтяренко, О. С. Ігнатенко, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук, В. В. Юзефович]. – Київ, 2017. – 107 с.

УДК 352.07:342.722

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

С. О. Ключко, магістр спеціальності Публічне управління та адміністрування освітня програма «Місцеве самоврядування»
В. О. Шаповалов, к. е. н., доцент – науковий керівник.

Анотація. У розвинених країнах місцеве самоврядування має велике функціональне навантаження. Воно зміцнює основи на-

родовладдя та громадянського суспільства, створює умови для забезпечення життєвих потреб та інтересів населення, стабілізує політичну систему, є важливим механізмом забезпечення єдності країни.

Ключові слова: місцева громада, самоврядування, громадянське суспільство, демократизація.

Abstract. Local government has a high functional load in developed countries. It strengthens the foundations of democracy and civil society, creates the conditions for ensuring the vital needs and interests of the population, stabilizes the political system, is an important mechanism for ensuring the unity of the country.

Key words: local community, self-government, civil society, democratization.

Постановка проблеми. У сучасному світі все більшого поширення набувають багаторівневі системи публічного управління, в яких відносини між рівнями публічної влади будуються на основі чіткого розмежування функцій і повноважень кожного, визначення сфер відповідальності та гарантій їх діяльності. У рамках формування багаторівневого управління особливе місце займає місцевий рівень як найбільш наближений до громадян та їх потреб.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Останнім часом проблеми місцевого самоврядування перебувають у колі наукових інтересів представників найрізноманітніших шкіл і течій. Перш за все, це обумовлено необхідністю перегляду функцій і повноважень місцевого самоврядування на основі сучасних соціальних ідей та технологій. Тут дуже корисними виявляються напрацювання А. Лелеченко, О. Васильєвої, В. Куйбіди, А. Ткачука, В. Воронкової, О. Євтушенка, В. Кравченка, Н. Нижник та ін.

Формулювання мети. Мета роботи – показати, що місцеве самоврядування – це інститут громадянського суспільства, через який держава транслює державну політику й державні інтереси на місцевий рівень, а жителі територіальної громади мають можливість відстоювати інтереси свого співтовариства перед державною владою.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для сучасної європейської держави невід’ємним є наявність інституту місцевого самоврядування. Тобто такої системи організації влади на місцях, за якої місцеві громади (об’єднання жителів територіальної одиниці) мають реальну можливість через створені ними структури самостійно, незалежно від держави та її інституцій розв’язувати місцеві проблеми, питання, що стосуються організації життєдіяльності будь-якої територіальної одиниці. Світовий досвід свідчить, що місцеве самоврядування сьогодні виступає важливим фактором демократизації суспільного життя, децентралізації управління та необхідною передумовою становлення громадянського суспільства, наближення влади до її джерела – народу.

Місцеве самоврядування – це система відносин, що складаються з приводу розподілу місцевої влади між політичними суб’єктами на місцевому рівні, де політичним центром виступають органи місцевого самоврядування, навколо яких діють місцеві партійні й громадські організації, засоби масової інформації, лобістські угруповання, політичні лідери тощо [2].

Процес демократизації, який розпочався в Україні після здобуття незалежності, обумовив необхідність децентралізації державної влади та підвищення ролі місцевого самоврядування, за допомогою якого громадяни можуть якнайповніше реалізувати свої громадянські права й активізувати соціальні ініціативи. Місцеве самоврядування в умовах демократизації державної влади й будівництва громадянського суспільства з органу, що займається господарсько-економічною діяльністю, стає органом, що займається політичною діяльністю, тобто місцеве самоврядування в умовах демократії як інститут громадянського суспільства разом з державою, партіями, профспілками, громадськими організаціями стає інститутом політичної системи суспільства.

Розвиток України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної правової держави, в якій людина, її життя та здоров’я, честь і гідність, недоторканість і безпека на конституцій-

ному рівні визнаються найвищою цінністю, стає ефективним лише за умови існування, функціонування та перманентного становлення громадянського суспільства та його інститутів. Саме громадянське суспільство та його інститути у ХХІ ст. стали надійними партнерами держави і водночас суб'єктами, що забезпечують громадський контроль і здійснюють інші конституційні форми впливу на органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадових осіб.

Громадянське суспільство нині є центром відомої ціннісної тріади конституціоналізму «людина – суспільство – держава», а його визначальною властивістю стає перманентний розвиток і водночас збереження сталого функціонування [1]. Сьогодні перед українською державою постає важливе завдання – створення законодавчих умов для формування громадянського суспільства та прояву громадських, самодіяльних засад у локально-територіальному та індивідуально-особистісному вимірі. Саме умов, а не рамок, оскільки такі прояви можливі лише за наявності спільного інтересу та свободи участі.

Громадянське суспільство, яке засноване на самоврядуванні та самоорганізації, не може бути і не повинне бути заформалізованим. Роль держави повинна мати прояв не в штучному інспіруванні громадянського суспільства та його інститутів, а у партнерській його підтримці у вирішенні суспільно значущих справ. Система громадянського суспільства повинна стати породженням суспільно-політичної творчості населення, з одного боку, та цілеспрямованих зусиль і підтримки держави, з другого. Тому розширювати права і функції громадянського суспільства та його суб'єктів, насамперед територіальних громад та інших інститутів місцевого самоврядування, слід там, де найбільший ефект приносить громадська ініціатива.

Посилення ролі держави на початку ХХ ст., встановлення у багатьох європейських країнах авторитарних, диктаторських режимів перервали процес розбудови громадянського суспільства. Його відродження починається після розвалу тоталітарних режимів та пов'язане з протестом проти одержавлення суспіль-

ства, проти надмірного розростання ролі й впливу держави у політичній системі. У другій половині ХХ ст. у післявоєнній Європі формуються недержавні інститути (політичні партії, профспілки, громадські організації, у тому числі й органи місцевого самоврядування), які починають грати активну політичну роль. Вони перетворюються у найважливіші елементи політичної системи, становлячи її недержавну, громадянську частину. Політична діяльність виходить за межі державного управління, адже формуються демократичні політичні системи, в яких найважливішою передумовою й одночасно фактором формування стає наявність громадянського суспільства, яке характеризує усю сукупність різноманітних форм соціальної активності населення [3].

Політична система громадянського суспільства виступає як сукупність політичної влади суб'єктів, відносин, політичної організації і політичної культури суспільства, яка забезпечує його соціальну стабільність й порядок і має певну соціально-політичну орієнтацію. Розвивається такий громадянський інститут як місцеве самоврядування, який поєднує людину й суспільство. Зростає кількість громадян, які добровільно беруть участь у різних громадських ініціативах на місцевому рівні. Створюються різні добровільні громадські комітети, об'єднання, асоціації (екологічні, жіночі, конфесіональні, професійні тощо) для вирішення загальних проблем. Політична сфера виступає як область громадських відносин з приводу влади, де державні й громадські елементи виступають її підсистемами.

Збільшення числа інституцій, які спеціалізуються на наданні соціальних послуг населенню, активізація їх діяльності, розвиток децентралізації та самоорганізації також вимагає кардинальних змін у поглядах на муніципально-правову природу та значенні публічно-самоврядних багатьох інститутів громадянського суспільства. Їх завдання, як локального інституційного ядра громадянського суспільства, насамперед, повинні зводитися до акумуляції та генерації місцевих інтересів, виявлення важливих потреб населення, встановлення пріоритетів, пошуку оптималь-

них шляхів забезпечення питань місцевого значення, здійсненні громадського контролю за якістю соціальних послуг

Висновки. Місцеве самоврядування як елемент громадянського суспільства, який організовує діяльність людей зі здійснення контролю над ресурсами місцевого співтовариства, переданими йому державою й населенням, стає інститутом політичної системи суспільства, адже воно стає простором для спільного інтересу держави й громадянського суспільства. Для держави місцеве самоврядування – це спосіб трансляції державної політики й державних інтересів на місцевий рівень. Це є відносини співробітництва між державною владою (урядом) і місцевим самоврядуванням, що включають переговори, компроміси, обмін інформацією та інші неконфронтаційні засоби. Для громадянського суспільства – це артикуляція інтересів жителів територіальної громади і можливість відстоювати її інтереси перед державною владою.

Однак для створення в Україні ефективної політичної системи, здатної забезпечити динамічний розвиток країни, є подальше реформування інституту місцевого самоврядування щодо розширення прав місцевих громад з вирішення питань життєдіяльності, збільшення економічної самостійності та розширення можливостей впливу громадянського суспільства на формування і діяльність органів влади.

Список використаних інформаційних джерел

1. Євтушенко О. Місцеве самоврядування – інститут громадянського суспільства та демократичної політичної системи / О. Євтушенко // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – 2009. – Вип. 21. – С. 66–70.
2. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень : навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук]. – Київ, 2017. – 110 с.
3. Батанов О. В. Місцеве самоврядування як інститут громадянського суспільства: муніципальноправові проблеми взаємодії та функціонування / О. В. Батанов, В. В. Кравченко // Public Administration Aspects. – 2018. – № 6 (6–7). – С. 45–53.